

Förord

”Jag är kurator här på Lunarstorm är det någon som vill prata?”

Flicka 15

Detta meddelande blinkade till högst uppe på sidan på Lunarstorm där live meddelanden visas, och det fastnade i min hjärna under hela arbetet med denna uppsats. Här satt en femtonårig flicka och erbjöd att vara kurator för någon hon inte alls känner. För mig har det blivit tydligt att det finns en stor hjälpsamhet på Lunarstorm. Dels i form av att människor vill hjälpa varandra ge råd och dela med sig av sina erfarenheter. Med dels också en hjälpsamhet gentemot mig. De personer som svarat på min enkät och ägaren av klubben droginformation har tagit sig tid att svara på mina kluriga frågor och visat ett stort engagemang och jag vill passa på att tacka dom. Jag vill också tacka min handledare för all hjälp under arbetets gång.

Tack!

Emma

Kap 1 Problemformulering

1:1 Bakgrund till uppsatsproblem

”När barn är mycket upptagna av något och spenderar mycket tid på det bör det tas som ett uttryck för att det har väsentlig betydelse för dem” (Holm- Sörensen & Olesen 2000 sid 27).

(Min översättning från danska)

När katastrofen i Sydostasien inträffade julen 2004 startade stora diskussioner på Lunarstorm. Bland annat RödaKorset och andra organisationer fanns tillgängliga på forumet. Detta gav ungdomar en chans att ventilera sina känslor, sin sorg sin rädsla med andra människor på Internet. Något som hände i verkligheten fick därmed stor genomslagskraft i den ”virtuella” världen. Dessa två världar är på inget sätt frikopplade från varandra på detta sätt. Med tanke på hur många användare Lunarstorm har så finns de flesta sociala problem också representerade bland dessa. De problem du har i verkligheten flyttar också med dig ut på nätet. Saker man diskuterar i verkligheten diskuteras också på nätet. Det intressanta är vad som sker i transformationen. Vilka förutsättningar skapas för ämnet? Ändras det alls?

Ny teknik skapar nya förutsättningar för kommunikation, på Lunarstorm har man som ungdom tillgång till tusentals andra personers åsikter, tankar och känslor i form av hemsidor kallade ”krypin” samt dagböcker, gästböcker, chatrum etc. Lunarstorm blir på detta sätt en gigantisk åsiktsbank som är ytterst intressant för både vuxna och ungdomar. Det jag är nyfiken på är hur ungdomarna använder detta forum till att diskutera kring drogfrågor, både kring eget användande och andras användande. Jag vill också studera hur man interagerar i varandras liv med hjälp av råd och stöd i dessa frågor. Barn spenderar massor av tid framför datorn i virtuella miljöer. Man chattar, spelar, umgås och så har vi ju det där ständiga hotet av pedofiler och farligheter förstås... Säkert är det många gånger svårt för föräldrar och vuxna att förstå varför Internet och communitys många gånger blir så viktigt för ungdomarna och vad de egentligen sysslar med där ute. Jag känner till en högstadieskola där man stängt av möjligheten att använda sig av Lunarstorm på skoltid. Sidan får stå för något negativt och farligt som inte passar sig på skoltid. Detta är ett led i att jag valt att titta närmare på fenomenet. Det finns en myt (om än inte den mest utbredda) om ”Internet” som något farligt som likställs med pedofili och lättillgängligt knark. Kanske kan min undersökning bidra till en nyanserad bild av just ”knarkfrågan” där fler faktorer än tillgänglighet av knark görs gällande. Ungdomstiden är också en tid av identitetsskapande och experimenterande och med det i

åtanke blir det viktigt att veta vad som möter ungdomar på Lunarstorm en virtuell mötesplats de spenderar mycket tid på.

Den andra drivkraften i min undersökning har varit ren och skär nyfikenhet. När man nu har ett till viss mån öppet forum där man kan prata om frågor gällande droger, vad väljer man då att prata om, hur organiserar man det? Kan Internet på detta sätt tillföra något i fråga om diskussioner om droger? De barn som växer upp nu har tillgång till ett medium som barn inte tidigare haft, ett medium som många gånger upptar mycket av deras tid. Jag är intresserad av att undersöka vilka tänkbara möjligheter som detta skapar.

På Lunarstorm finns 1206000 unika besökare per vecka användare, enligt Lunarstorm själva har 90 % av alla Sveriges ungdomar en identitet på Lunarstorm.(www.lunarstorm.se) Det betyder att ett mycket stort antal ungdomar aktivt sökt sig till denna sida, tagit sig tid att bli medlemmar och spenderar olika mycket tid på communityns sidor. Företaget som driver Lunarstorm, LunarWorks AB, är ett privat bolag som bildades 1999. Företaget säljer dels tjänster till utomstående i form av media undersökningar och partnerskap. Dels säljs också tjänster till användarna själva bland annat i form av mobiltjänster så som ringsignaler (www.lunarstorm.se). Inom ramen av denna gemenskap har man som användare möjlighet att skapa sig en användarprofil. Denna profil kan vara mer eller mindre sanningsenlig din identitet är inte ett faktum utan du väljer själv vad du berättar om dig själv, hur du beskriver dig själv. Inom gemenskaperna skapas klubbar och diskussionsforum fritt efter vad man tycker är intressant.

Man kan alltså söka efter forum där ens åsikter överensstämmer med de andras eller där dina åsikter är tvärtemot. Vare sig man vill provocera eller få medhåll kan man hitta forumet. Möjligheten att testa åsikter på andra inom ramen för den virtuella verkligheten kan ge individen övning i åsiktsformulering utan att man behöver vara lika sårbar som i verkligheten. Du är du men inte på riktigt, du är ditt nickname, din nätidentitet. Beroende på vilken utgångspunkt man har i sitt sökande efter åsikter kan man hitta den. Vill du hitta någon som kan dela din nyfikenhet inför hasch är det säkert möjligt. Här finns en helt annan mångfald än vad som torde finnas i en ungdoms direkta nätverk. Det betyder att du också kan hitta någon som vill försöka övertala dig att aldrig prova, frågan är bara vad som avgör hur du slutligen ställer dig i frågan? Får dina virtuella vänner någon egentlig inverkan på ditt verkliga liv? Den frågan är omöjlig att svara på men kanske kan man genom tolkning och analys av kommunikation inom gemenskaperna förstå lite av vilken funktion dessa forum kan tänkas ha. Fyller de någon egentlig ny och annorlunda funktion bara för att det är ett ”nytt” sätt att kommunicera? Är det kanske bara en avancerad form av klotterplank eller frågespalt?

Kap 2 Syfte och frågeställningar samt metodbeskrivning

2:1 Syfte:

Att undersöka hur man i de största forumen, mot droger på Lunarstorm organiserar sig och talar om alkohol och droger, samt en analys av vilka tänkbara möjligheter dessa forum skapar för de inblandade.

2:2 Frågeställningar:

- På vilket sätt diskuteras frågor kring alkohol och narkotika på Lunarstorm?
- Vilka förutsättningar och möjligheter skapar detta forum i frågor kring alkohol och droger?
- Hur förhåller man sig till varandra när det gäller stöd för anhöriga till missbrukare eller eget bruk/missbruk?

2:3 Val av metod

Jag kommer att använda mig av ett antal diskursanalytisk ansats för att besvara mina frågeställningar. Insamlandet av material till analys har inhämtats genom observationer och en mindre mängd enkäter.

2:4 Metodbeskrivning

Eftersom målet med min studie är att förstå och förklara blir det naturligt att min forskning också är kvalitativ i sin natur. Den kvalitativa forskaren är inte ute efter generella samband utan en djupare förståelse. Det gäller då för forskaren att närma sig fenomenet så förutsättningslöst som möjligt och försöka begripa vad som pågår (Sveningsson m.fl. 2003). För mig har just detta att närma mig fenomenet förutsättningslöst varit viktigt i mitt arbete men också en medvetenhet kring min egen förförståelse. Jag visste inte speciellt mycket om Lunarstorm innan jag påbörjade min studie. Jag hade vaga idéer om vad jag skulle tänkas kunna hitta. Dessa idéer har dock kommit att ändrats under arbetets gång mycket tack vare min teori som tvingat mig att begrunda området på ett annat sätt än det egna. Men också genom informanternas sätt att se på fenomenet har en bild inte enbart baserad på min förförståelse kunnat växa fram.

2:5 Observation på nätet

Observationer på nätet innebär att forskaren i första hand studerar utbytet av skrivna meddelanden människor i mellan (Sveningson m.fl.2003). De meddelanden som skrivs är inte fysiska personer som samtalar utan kroppslösa påhittade identiteter. Detta skapar svårigheter att säga något om hur de här människorna tänker och är utanför Lunarstorm. Men eftersom min studie är tänkt att belysa hur man använder just detta forum för att samtala om vissa ämnen skapar detta inga problem. När man gör observationer kan detta ske med olika grader av deltagande. Att göra observationer på Internet skapar stora möjligheter att välja graden av deltagande och synlighet. Eftersom jag kommer att studera ickesynkrona diskussioner tjänar jag inget på att vara osynlig. (Icke synkrona innebär att diskussionen inte förs i realtid på det sätt som man gör i Chat exempelvis) Att jag läser en diskussion som förts sedan en längre tid tillbaka förändrar ingenting i de observerade forumen. Min påverkan kommer att vara närmast obefintlig och jag har därmed beslutat mig för att vara synlig.

Observationen tar mig bara en bit in i den förståelse jag vill ha för fenomenet. Hine 2000 i Sveningson m.fl (2001) uppger att vi inte kan redogöra för varje deltagares bild av situationen men vi kan åtminstone redogöra för hur situationen ter sig för en deltagare, nämligen för oss själva. Eftersom jag vill kunna närma mig andra deltagares bild av situationen har jag också valt att göra intervjuer i form av enkäter.

2:6 Enkät/brevväxling

I ett initialt skede fanns en tanke kring att låta enkätsvar från ett större antal ungdomar få ta en större plats i min undersökning. Men av olika anledningar, dels att jag inte fått något större gensvar på mina enkäter och dels att jag valt att lägga fokus på ett mer strukturellt plan via diskursanalysen kommer jag endast att presentera tre Lunarstorm användares svar. Att göra intervjuer har oftast som mål att få information om intervjupersonen, på vilket sätt denna resonerar kring olika saker, vi vill ha tillträde till denna personens värld så att säga (Sveningson m.fl. 2001). Tanken med de frågor jag ställt har varit att ta reda på hur personen ser på sitt eget användande av diskussionsforumen, hur man använder dem etc.

Jag har gjort mina enkäter på nätet i form av lunarmejl. (Den formen av inbördes mejl man använder sig av inom communityn). Anledningen till att jag använder mig av mejl och inte av ”verkliga” intervjuer eller Chat i realtid är följande. Dels ger det respondenten tid att tänka igenom de kanske lite kluriga frågorna. Jag får tillfälle att förklara vem jag är, vad jag gör. En brevväxling blir heller inte lika kontroversiell som om jag som vuxen skulle ta kontakt med ungdomar på Internet och ville träffa dem antingen över telefon eller i verkligheten. Dessutom

låter jag dem behålla den identitet de har på communityn och inga personfakta behöver yppas. Det spelar heller ingen roll vare sig respondenten befinner sig i Umeå eller Örnsköldsvik mitt urval behöver inte bli lokalt. Det negativa med detta är att jag reducerar möjligheten att ställa naturliga följdfrågor i realtid. Jag kan heller inte förklara frågorna för respondenten när de ställs vilket medför att missförstånd lätt kan uppstå. Missförstånden är visserligen lättupplärade genom att man ställer följdfrågor via mejlen.

2:7 Utformningen av enkäten

Min enkät utformades utifrån att jag ville skapa mig en förståelse för hur några ungdomar använde forumen och vilken betydelse det hade för dem. Jag har försökt använda öppna frågor. Bell (2000) menar att den förväntade responsen på en öppen fråga är ett ord, en fras eller en längre kommentar. Min intention var att frågorna skulle var utformade på det sätt att de kunde ge upphov till ett diskuterande och reflekterande svar. Tyvärr kan jag i efterhand märka att mina frågor har varit av ”värderande karaktär” ett uttryck som beskrivs av Bell (2000). Detta är frågor där forskaren förbiser eller inte märker att alla inte behöver ha samma åsikt i en fråga och frågan är därmed formulerad utifrån ett visst förväntat svar. Frågorna förutsätter på detta sätt vissa saker underförstått. När jag frågar om vilken betydelse dessa forum har för personen förutsätter frågan att forumen faktiskt har en betydelse. Därför har det varit viktigt för mig att titta på de egna formuleringar respondenten gett. Svarar personen med egna ord är det lättare att hålla svaren för sanna och inte skapade genom själva frågan.

Kap 3 Tillgång till fältet och etik

3:1 Tillgång till fältet

Lunarstorm ger en otrolig närhet till fältet, man kan kliva rakt in i folks dagböcker, åsikter och tankar. Det vilar också en dubbelhet i detta. Samtidigt som man klivet rakt in i en persons dagbok vet vi inget om personen egentligen. Detta är något som är specifikt för att göra studier på Internet. Samtidigt som jag skriver brev till människor som delar med sig av sina tankar till mig finns inte dessa människor rent fysiskt framför mig. Kanske är ungdomar mycket bättre på detta tankesätt. De kan upprätthålla kontakt med människor på Internet men aldrig träffas i verkligheten, ens kamratskap är isolerat till en Community.

Internet skapar också stora möjligheter att välja vilken roll vi vill ha på fältet vi studerar det vill säga dold eller öppen observation (Sveningsson m.fl. 2003).

Dessa möjligheter skapar en mängd etiska frågor (som jag kommer att diskutera i ett eget avsnitt här nedan.) Genom att jag skapar mig en egen användaridentitet får jag tillgång till allt som finns på Lunarstorm, jag kliver in i världen så att säga. Olika personers åsikter är olika offentliga, man kan välja att blockera somliga från att läsa ens dagbok etc. Det kommer att vara väl synligt när jag har besökt någons sida och de är i sin fulla rätt att välja att blockera mig från att läsa visst material. Det kommer att finnas en beskrivning av vem jag är och vad jag gör i den presentation som finns i mitt så kallade ”krypin”.

3:2 Etik

Min studie skapar en mängd etiska frågor och jag anser att det är viktigt att formulera hur jag tänkt i frågan. Objekten för min forskning är minderåriga och har inte blivit tillfrågade att delta i min undersökning. Detta är otroligt problematiskt och bryter mot Vetenskapsrådets riktlinjer kring informationskrav (Sveningson m.fl 2003). Detta krav går ut på att forskaren ska informera de berörda om att forskning pågår och forskningens syfte. Det bör också råda ett samtycke. Den studerade ska ha möjlighet att välja själv hur länge denna ska delta i studien och i vilken omfattning (ibid). Dessa riktlinjer är dock endast riktlinjer och det kan enligt Sveningson m.fl finnas skäl att bryta mot dessa i miljöer på inte är det inte alltid möjligt att informera alla användare en och en. För att på något sätt kunna göra undersökningen etiskt försvarbar har jag valt att göra på följande sätt. Jag väljer att vara synlig i alla mina besök på olika sidor namnet ”socialhögskolan” (som jag valt som mitt användarnamn) kommer att synas i besöksloggar. Om man klickar vidare på mitt namn kommer man till en sida, mitt så kallade krypin som beskriver vem jag är och en hänvisning till vad jag gör och att man gärna får höra av sig till mig. Tyvärr har jag ingen möjlighet att be om lov när jag citerar personers inlägg. Inläggen kan vara upp 1.5 år gamla vilket betyder att det kan vara problematiskt att få tag på personen som gjort inlägget, den enda kontaktvägen skulle vara lunar mejlen och om denna inte läses av personen eftersom han eller hon inte längre är aktiv exempelvis skulle jag inte få något svar. Det finns också ett annat rent praktiskt inslag för mig. Om jag behöver gå tillbaka och fråga varje person vars inlägg jag citerar skulle detta innebära dels att jag måste vänta med att använda exemplet tills jag fått svar vilket skulle betyda en stor fördröjning i mitt arbete. Det skulle vara svårt att hantera processen av att vänta in svar från ett stort antal människor för att kunna gå vidare med arbetet. Hur länge skulle jag vänta på svar innan jag skulle välja att inte använda citatet?

För att därför inte peka ut några användare har jag försökt att enbart använda lösryckta citat i min redovisning, men också valt att inte ta med inlägg som uppger någon känslig information

om personen eller personens liv. Jag kommer också att byta ut alla namn när jag använder dem i min uppsats för att inga åsikter ska kunna spåras. Många gånger uppger jag heller inte åldern utan uppger bara kön på den som gör inlägget. Personerna är ytterligare skyddade genom att jag arbetar med tre forum. Detta gör en process att spåra citaten näst intill omöjlig. Jag har varit en dold observatör i de forum jag studerat. Däremot har jag varit tydlig när jag blivit medlem i klubbarna om att jag skriver en uppsats och därför velat ha inträde. När det gäller de enkäter jag gjort har jag självklart både informerat och fått samtycke av respondenten. Min studie har rört sig på gränsen för vad jag själv anser vara etiskt försvarbart. Jag har försökt utforma studien så att ingen ska väcka anstöt av de etiska principer som frångåtts.

Kap 4 Urval

4:1 Urval av forum

Jag har valt att studera både diskussioner kring alkohol och narkotika. Detta kan tyckas som ett väldigt brett urval. Detta urval är gjort eftersom jag tror att det exempelvis finns väldigt lite talat om narkotika eftersom man inte kanske vågar uppge illegala handlingar. Jag förväntar mig hitta mer kring alkohol. Dessutom är dessa två ämnen i många fall ganska sammanblandade i de diskussioner som förs på Lunarstorm vilket gör att en separation vore komplicerad.

Att studera en Community på Internet skapar det problemet att man inte vet vem man egentligen undersöker. Det enda jag vet om individen är dess uppgivna kön och ålder. Jag vet också att medelåldern på Lunarstorm är 18 år. Varje dag har Lunarstorm en åldersräckvidd av 12 - 24 år (lunarstorm.se) Det urval jag kan göra är därför endast baserat på ålder. Den grupp jag främst ämnar undersöka är ungdomar i åldern 13- 19, en grupp jag valt eftersom de befinner sig i sin tonårstid, den tid när identitetsbildning är viktigt. (Se teori) Det är den grupp jag riktar mig till med enkäterna. I de sammanhang jag valt att titta på är också i stor utsträckning äldre personer närvarande och deltar jag har därför valt att ta med de inlägg från äldre som förekommer som svar på de yngres inlägg. Urvalet av de forum jag valt att analysera är gjort efter var de stora diskussionerna om droger och alkohol förs och vad jag har fått tillgång till. Diskussioner kring dessa ämnen sker säkerligen på alla nivåer, i folks dagböcker i de privata samtalen på Lunarstorm etc. Även om människors dagböcker i detta sammanhang kan sägas vara offentliga kan man ändå placera dem i den lite mer personliga sfären. Dels kan det vara svårt att få tillåtelse att använda materialet i dagböckerna, dels

kräver det också ett enormt uppsökande arbete som jag inte har möjlighet att göra. Istället har jag valt att göra mitt urval i de offentliga rummen på Lunarstorm. De offentliga rummen skapar en tillgänglighet för mig samt en koncentration kring de specifika ämnen jag valt att studera. Jag har valt att i min analys endast använda mig av material från tre forum. Det ena är **alkoholdiskusen** och de andra är två stora klubbar mot droger; ”**mot_droger** och **Droginformation**”. För att reducera materialet till en hanterbar nivå har jag valt att endast använda de inlägg och trådar som gjorts av personer i min valda åldersmålgrupp. För att inte förlora svaren från dem som inte tillhör målgruppen har jag valt att ta med de inlägg från äldre som är svar till de yngres.

4:2 Urval av intervjupersoner

De personer jag har valt att ställa frågor till har varit slumpmässigt valda inom de forum jag studerat. Det har varit personer som jag sett deltagit i diskussioner och verkat vara engagerade i frågan. I initialstadiet skickade jag ut närmare ca 8 enkäter med 16 frågor. Av dessa har jag fått 3 svar. 2 svar är från flickor och ett ifrån en pojke. Flickorna 18 och 15 år gamla, pojken är 17. Det slutgiltiga urvalet kan givetvis inte representera hela gruppen användare men de kan exemplifiera hur tre användare tänker kring ämnet. Urvalet gjordes som sagt utifrån personer jag sett vara aktiva i forumen, pojken genom att jag sett att ett av hans inlägg blivit borttaget. Urvalet representerar ingen större spridning och det är jag medveten om. Det problematiska uppstår i att det är de personer som är starkast engagerad i forumen som verkar vara de som är mest välvilliga att svara på enkätfrågor och det är därmed dessa personers åsikter man kommer åt. Deras åsikter kan inte räknas för mindre för att de är de som är mest engagerade, man får istället se dem för vad de är. Jag vill betona här att jag betraktar mina enkätsvar så som exempel på hur just dessa personer tänker kring Lunarstorm och att det inte går att generalisera svaren.

Kap 5 Tillvägagångssätt

5.1 Tillvägagångssätt

I den första fasen har jag observerat forumet, blivit medlem i olika klubbar för att få tillgång till informationen har jag också haft mejlkontakt med en vuxen informant. Jag har blivit bekant med miljön samt undersökt på vilka ställen de frågor jag är intresserad av diskuteras. Under denna första fas har jag också skickat ut enkäter till olika användare som jag sett varit aktiva inom drog och alkohol diskussioner. På detta sätt har jag närmat mig miljön jag velat

studera. Jag har sedan gjort ett urval på de forum jag velat undersöka. Här efter har jag klippt ut diskussioner och inlägg utifrån mitt urval och samlat i separata dokument för att kunna utföra en närmare analys av dessa. Analysen har sedan utgjorts av ett antal frågor influerade av diskursanalys.

Kap 6 Begrepp

6:1 Begrepp:

Community: Communitys är en vanligt förekommande beskrivning av gemenskaper, nätverk och klubbar på nätet. När jag använder begreppet Community avser jag en digital mötesplats, den definition som används av Lunarstorm själva.

Kap 7 Resultatens tillförlitlighet samt uppsatsens disposition

7:1 Validitet och Reliabilitet

Jag har velat undersöka hur ungdomar använder forum på Lunarstorm för att diskutera droger och alkohol. Mitt urval har begränsat mig på så sätt att jag endast studerat de forum som är mot droger. Jag kan därmed inte svara rent generellt på hur man använder Lunarstorm i övrigt när det gäller dessa frågor. Mitt urval har också begränsat vad jag undersöker. Jag har valt att som utgångspunkt titta på de diskussioner som startats av personer i min målgrupp. Redan här har jag sorterat bort massor av information, men också i min redovisning av empirin sorteras utifrån mina uppfattningar. Jag väljer ju att lyfta fram det jag anser vara viktigt. För att så långt som möjligt testa mina hypoteser exempelvis om vad som är den ”typiska diskussionen” inom forumen har jag gått tillbaka till empirin hela tiden och försökt förhålla mig kritisk till mina egna slutsatser och generaliseringar om texten. Det jag kan svara för är ett mycket smalt område, det är en tolkning av vilka möjligheter de studerade forumen skapar. Nyckelordet här är tolkning, denna tolkning har dock gjorts utifrån en diskursanalytisk ansats vilket till viss del formaliserat slutsatserna. När det gäller de fåtal enkäter jag valt att genomföra och presentera finns ingen möjlighet att generalisera utifrån dem. Jag betraktar enkätsvaren som ett exempel på hur de ungdomar som svarat betraktar sitt deltagande i forumen. Jag har inte dragit några slutsatser av dessa utan endast anknutit dem till den övergripande diskursen och använt dem som exempel på hur de ungdomar som svarat tänker.

En faktor i sammanhanget är här också att studien skett på Internet bland anonyma personer. Jag har ingen aning om vilka personerna är i verkligheten och jag vet inte om det som uppges

i forumen och i enkätsvaren är sant. Detta är en chansning som finns i verkligheten också även om den är större när studien sker på Internet. Jag har valt att betrakta allt som sägs som sanning. Även om det skulle finnas falska inlägg i diskussionerna, bildar dessa inlägg en verklighet för dem som läser dem. Framförallt skulle det vara omöjligt för mig att kalkylera med osanning.

7:2 Fortsatt framställning

Jag kommer att fortsätta min framställning genom en introduktion till forskningsfältet kring barn och ungdomars Internetanvändande. Detta följs av en genomgång av diskurs som metod och teori. Här kommer också mitt förhållningssätt till detta att presenteras. Därefter presenteras empirin varvad med mina analyser av denna. Härfter avslutas uppsatsen med en diskussion kring slutsatserna samt en reflektion kring ämnet.

Kap 8 Tidigare forskning

Här nedan ges en introduktion till forskningsfältet både kring ungdomar och barns Internetanvändande men också kring användande och Internet mer generellt.

8:1 Forskning på Lunarstorm

I Elsa Dunkels introduktion till forskningsfältet av ungdomars Internet användande finns en intervjuperson som begagnar sig av just Lunarstorm (Dunkel 2005) Dunkel beskriver detta som något personen har stor glädje över. Personen finner stor bekräftelse i detta medium, personen är otrygg i sin växande kropp men fotot han valt att lägga ut på sin egen sida på Lunarstorm är han nöjd med. Många gånger väljer pojken att stanna hemma och vara på nätet hellre än att gå ut. Annbritt Enochsson (2003) har använt Lunarstorm som bas för undersökning. Enochsson försöker utmana föreställningen om att barn upprättar varaktiga relationer med människor som finns långt borta. Hon menar istället att Lunarstorm många gånger används för att hålla kontakten med de kompisar man redan har eller att exempelvis ta kontakt med någon i din parallellklass du aldrig pratat med innan. Kommunikation på nätet erbjuder ett komplement till umgänge i verkliga livet för många ungdomar. Enochsson avlivar också myten om att Lunarstorm erbjuder anonymitet, istället pekar hon på att det vanligaste är att ens nätidentitet är känd bland ens vänner och att man därför också är sig själv i kommunikationen. Att inte sitta ansikte mot ansikte med dem du pratar med gör det också lättare att prata om svåra saker. Detta leder enligt Enochsson (2003) att de ytliga kontakter man har i verkligheten kan komma att fördjupas på Lunarstorm.

8:2 Barn och ungdomars Internet användande

Barn och ungdomars användning av datorer är ett relativt nytt forskningsfält, det finns mycket tidigare forskning kring barns reception kring tv, video, film men skillnaderna mellan medierna skapar behov för tillgång till nya forskningsmetoder och teoretiskt tillgång. Tidigare forskning kring tv video och film har byggt på linjära metoder där barnet var mottagare av budskap (Holm- Sörensen & Olesen 2000). Holm- Sörensen & Olesen gör också en jämförelse till filmmediets födelse. På 20-talet när filmmediet var nytt ledde det till en stor mängd psykologiska och sociologiska studier i hur detta skulle komma att påverka barnen. Bakgrunden för detta vara en rädsla i att barns värderingar och förutsättningar i livet skulle komma att ändras i och med de nya konsekvenserna. Under perioden av andra världskriget fann man sedan i forskningen att mediernas budskap inte verkar så direkt och isolerat man kanske trodde utan filtreras beroende på barnet själv dess ålder, psykologi, sociala och kulturella faktorer. Enligt Holm- Sörensen & Olesen (2000) går det att tala om ett paradigmskifte i barns media användning i och med intåget av datorn där gränserna mellan mottagning, produktion, masskommunikation och interpersonell kommunikation börjar upplösas.

Det finns en hel del forskning i detta nya forskningsfält. Bland annat finns en doktorsavhandling av Patrik Hernwall kallad "Barns digitala rum". Hernwall (2001) menar att barn genom e-post och e- kommunikation ges en möjlighet att göra sina röster hörda. Man överskrider så att säga den "fysiska litenheten". Dessutom ger det barnen övning i att uttrycka sig samt att närma sig andra människor. Några barn i Hernwalls undersökning uppgav också att det ibland var lättare att kommunicera med någon man inte känner. På detta sätt används tekniken till att överskrida traditionella och konventionella gränser så som tid rum, kön, ålder etc. Hos Hernwall är barnet en intentionell och meningsskapande varelse som inte bara är en passiv mottagare utan en aktiv konstruktör av sin egen förståelse. Ett exempel på detta är de barn som i Hernwalls undersökning uppgav att de på Internet fått kontakt med människor som hade kunnat hjälpa dem och gett nya perspektiv på olika problem. Här blir alltså barnens interaktion ett exempel på hur de bygger upp och deltar i en social arena där en stark drivkraft är en strävan efter ökad kompetens. Kommunikation på Internet blir därmed en demokratisk process där barnen få lov att träda fram och skapa sin egen verklighet.

Don Tapscott (1998) utgår ifrån en liknande positiv bild av barns Internetanvändande som Hernwall ovan. Tapscott menar att barn både trivs, lär sig och utvecklas i den digitala kulturen. Genom ca 300 intervjuer med amerikanska barn i vad Tapscott kallar

”nätgenerationen” (n- geners) har han skapat en bild av hur barn använder Internet och till vad. Sammanfattat kan sägas att barnen i Tapscotts undersökning använde Internet till ”allt”. Man gjorde hemsidor, spelade spel, kommunicerade samt inhämtade information. Tapscott menar att den värdefulla lektid tv stal ifrån barnen nu restaureras av datorn. Tid spenderat på Internet är alltså inte passiv tid. Visserligen erkänner Tapscott att det finns farligheter på nätet också, i form av porr och dylikt men de positiva aspekterna är överhängande. De svårigheter han ser är snarare att de barn som inte får tillgång till Internet blir hämmande i sin utveckling i förhållande till de barn som har tillgång. I USA skapas klyftor mellan familjer och skolor beroende på vilka som har ekonomiska möjligheter att ha tillgång till Internet.

8:3 Konsekvenser av informationskulturen

Tapscott besvarar frågan vad barn gör med datorer med svaret ”*almost everything*” och detta svar är också en ledtråd till Tapscotts syn på Internet i övrigt. Tapscott menar att nätet påverkar oss alla på nästan alla plan, det förändrar sättet vi skapar välfärd, bildar bolag, hur man gör reklam och handlar etc. Kort sagt förändrar det strukturen av samhället och i förlängningen skulle det kunna ifrågasätta nationsstaten. Turkle (1997) däremot antar en annan synvinkel på Internetanvändande. Hennes fokus hamnar mer på hur Internet bidrar till att ändra förutsättningarna för identitetsskapande. Turkle närmar sig frågan från sin bakgrund som psykoanalytiker vilket bidrar till den annorlunda synvinkeln. Turkles forskning har sin utgångspunkt i MUD spel vilket är ett slags online rollspel där man som användare skapar och laborerar men identiteter och miljöer genom textutbyte. Förutsättningen i MUD spelen är att man spelar en karaktär. Detta ger enligt Turkle människan möjlighet att omskapa sig själv. Lek och spel i Mud kan dels hjälpa oss överkomma och kunna hantera fysiska handikapp. Bland annat ger Turkle exempel på en kvinna som efter att ha förlorat ett ben spelade en enbent karaktär och på så sätt lärde sig leva med sitt handikapp. Dels kan man också experimentera med sin könstillhörighet, en man i Turkles undersökning valde att spela en kvinnlig groda för att känna på hur det var att vara kvinna. Men identitetsomskapandet sker inte bara genom rollspel, Turkle förser oss med exemplet av att bygga hemsidor. Här växer steg för steg din identitet fram genom vilka länkar du lägger till, vilka associationer och kontakter du har. De erfarenheter vi skapar på nätet skapar också bättre förutsättningar för oss att förstå den ”riktiga världen”. Gränsen mellan vad som är den ”riktiga” i förhållande till vad den har för betydelse för individen är flytande i Turkles forskning. För en person i Turkles forskning är den riktiga världen bara ett fönster bland andra. Och det är vanligtvis inte ens det fönstret han tycker bäst om. En kvinna i undersökningen hävdade att hon kände sig mer som

sig själv i MUD:en än i verkligheten. Hos Turkle är möjligheterna med informationstekniken mycket stora. Internetupplevelsen hjälper oss att utveckla modeller av psykiskt välbefinnande eftersom den tillåter mångfald och flexibilitet. Turkle menar också att informationstekniken är basen för en ny simuleringskultur som gör mer än bara förser oss med ett medel till tankeväckande självreflektion. Istället är den nu basen för en grundläggande omprövning av den mänskliga kulturen. Svenningson (1999) vänder sig delvis mot detta "exotiska" sätt att betrakta Internet på. Hon menar att människor alltid haft möjlighet att överbygga fysiska och spatiala begränsningar genom exempelvis brevskrivning och telefon. Internet skapar dock enligt Svenningson en del nya förutsättningar som inte andra medier skapar. Dels skapar det nya förutsättningar för hur många man kan etablera kontakt med, dessutom överbyggs de geografiska begränsningar. Svenningson har i sin undersökning analyserat hur möten på Internet genom chat skiljer sig från möten i verkligheten. Adamse & Motta i Svenningson (1999) menar att det trots frånvaron av den fysiska kroppen är möjligt att förmedla känslor i Chat. Internet erbjuder användaren en säker zon, där man kan lära känna människor på ett kontrollerat sätt. Man kan bevara sin integritet och man har möjligheten att dra sig ur när som helst. Eftersom man känner sig trygg är det då också lättare att ställa frågor som de annars skulle ha varit för generade för att ställa eller för närgångna (ibid.).

Kap 9 Teori

9:1 Diskurs

Jag kommer att använda mig av en diskursanalytisk ansats för att analysera mitt material.

Här nedan kommer jag kort att redogöra för vad som menas med diskurs och diskursanalys.

Detta är ett begrepp som är lätt att gå vilse i. På grund av detta har jag, dels valt att inte gå så djupt in i de olika angreppssätten inom diskurstänkandet och dels att göra ett försök att väl definiera hur jag valt att använda mig av diskursanalys som metod och teori.

Diskursanalys inom samhällsvetenskapen kan betraktas som en vetenskap och samhällsteori. Bergström & Boréus (2000) menar att inriktningen kan förknippas med vissa grundläggande uppfattningar om vad som utmärker sociala relationer och språk. Författarna menar också att inriktningen förordar en forskningsmässig fokus på frågor om makt och identitet. Grovt förenklat kan man beskriva diskurs som ett "*bestämt sätt att tala om och förstå verkligheten (eller ett utsnitt av verkligheten)*" (Winter-Jørgensen & Philipps (2000) sid 7).

I diskursanalysen står språket i fokus, det har en nyckelroll i hur vi organiserar och kategoriserar världen. Dels kan man med diskurs avse själva talet och skriften men dels också hur man talar om ett visst fenomen (Sveningsson m.fl.2003). Istället för att uppfatta våra idéer som återspeglningar av verkligheten antar diskursanalytikern en annan position nämligen den att idéerna förutsätter ett språk och detta språk konstituerar den sociala verkligheten. På detta sätt återger språket inte verkligheten utan bidrar till att forma den (Bergström & Boréus 2000). Franzén (2000) menar att diskurs blivit ett förvirrat modeord. Icke desto mindre har det stor betydelse för oss. Diskurser har enligt Franzén makt över det vi tar för givet. Diskurser kommer också hela tiden till praktisk användning när det gäller att upprätta identiteter och relationer i samhället.

Inom diskursfältet finns delade meningar om hur man bör betrakta diskurser och vilket angreppssätt man bör använda. Bergström & Boréus (2000) presenterar tre huvudsakliga riktningar, vilka de namnger: den anglosaxiska, den kontinentala samt den kritiska diskursanalysen. Representant för den kontinentala skolan är Michael Foucault, för den anglosaxiska är Ernesto Laclau och Chantal Mouffe. Inom den så kallade kritiska diskursanalysen står Norman Fairclough som en förgrundsgestalt. Mellan dessa olika finns stora skillnader men också gemensamma drag, Bergström & Boréus (2000) beskriver de gemensamma drag inriktningarna har. Synen på språket är ett av de starkaste gemensamma dragen. Att använda språk är en social aktivitet och språket formas i den sociala kontexten. Som tidigare nämnts i texten bidrar språket i och med detta till att skapa verkligheten. Språket är på så sätt en nödvändig grund för vad vi tänker och vad vi gör, som Bergström & Boréus uttrycker det: man kan inte diskutera förtryck utan att ha ett uttryck för det. Även Winter-Jørgensen & Philipps (2000) pekar på detta gemensamma drag mellan de olika angreppssätten. Språket framställs här som en "maskin" som konstituerar den sociala världen. Detta gäller även för skapandet av sociala identiteter och sociala relationer.

9:2 Skillnader mellan de olika inriktningarna

Laclau och Mouffes menar att diskursen konstruerar den sociala världen i betydelse men att betydelsen aldrig kan låsas fast eftersom språkets grundläggande instabilitet hela tiden bidrar till att omskapa diskurser. Ett centralt begrepp blir därför "diskursiv kamp". De olika diskurserna som representerar olika sätt att prata om och uppfatta den sociala världen kämpar mot varandra för att uppnå ledande ställning. Inom den kritiska diskursanalysen håller man med om att diskursen bidrar till att skapa den sociala världen men att den bara är en av många sociala processer. Om Laclau och Mouffes menade att det hela tiden förs en diskursiv kamp

formulerar Faircloughs det snarare som en process av förändring. Fokus i denna skola ligger i att hur diskurser i diskursen kan bidra till förändring (Winter-Jørgensen & Philipps 2000) (Se vidare avsnitt om intertextualitet.) Även i Foucaults inriktning av diskursanalys bidrar diskurser att skapa föreställningar om världen. En diskurs beskrivs här som hela den praktik som frambringar en viss typ av yttranden, den är ett regelsystem som legitimerar somliga saker och diskrediterar vissa. När en diskurs skapas innebär det att människor kontrolleras vilket sker genom utestängningsmekanismer.

9:3 Mitt förhållningssätt till diskurstänkandet och Socialkonstruktivismen

Burr (1995) i Winter-Jørgensen & Philipps (2000) presenterar några socialkonstruktivistiska nyckelpremisser som det diskursanalytiska tänkandet vilar på. Jag kommer med utgångspunkt i dessa beskriva hur jag använder begreppen och anknyter det till min undersökning.

En kritisk inställning till självklar kunskap:

”Vår kunskap om världen kan inte omedelbart betraktas som objektiv sanning. Verkligheten är bara tillgänglig för oss genom våra kategorier- och vår kunskap och våra världsbilder är inte spegelbilder av verkligheten ”där ute” utan en produkt av våra sätt att kategorisera världen (Winter- Jørgensen och Phillips 2000 s 11)”

Det vi vet om världen är genom detta påstående ingen absolut sanning. Våra föreställningar om rätt och fel har skapats och konstruerats och kan komma att förändras. När det gäller frågor om alkohol och droger är det lätt att påvisa konstruktioner. Ingen vet den ultimata sanningen till ”varför jeppe super”. Men det skapas diskurser och idéer om varför och det samma om vår syn på Jeppe. Den ”kunskap” vi har i dessa frågor bör genom ett diskurs analytiskt perspektiv inte tas som en självklar kunskap utan en konstruktion.

Samband mellan kunskap och sociala processer:

”Vårt sätt att uppfatta världen skapas och upprätthålls i sociala processer. Kunskap frambringas i social interaktion, där man bygger upp gemensamma sanningar och kämpar om vad som är sant och falskt (Winter-Jørgensen och Phillips 2000 s 12)”

Det är kanske här den starkaste anknytningen till mitt arbete finns i diskursivt tänkande. Betraktar jag umgänget och diskuterandet på Lunarstorm som en social process följer därefter också att man här kommer att frambringa kunskap och gemensamma sanningar. Mitt intresse ligger i att undersöka vilka sanningar man kan finna här.

Samband mellan kunskap och social handling:

” I en bestämd världsbild blir några former av handlingar naturliga och andra otänkbara. Olika sociala världsbilder leder således till olika sociala handlingar och den sociala konstruktionen av kunskap och sanning får därmed sociala konsekvenser (Winter- Jørgensen och Phillips 2000 s 12)”.

Det är min åsikt att i samhället finns stigmatiserande föreställningar kring droganvändare och alkoholbruk/missbruk. Detta leder till att vissa handlingar är ”fula och dåliga”. Det leder också till att vissa saker är svåra att prata om kanske och att man håller tyst om t.ex. om man är anhörig till en alkoholist. Genom att undersöka diskursen kring alkohol och droger på Lunarstorm hoppas jag finna hur man här förhåller sig till det svåra, fula och dåliga.

9:4 Språket och handlingar

På Lunarstorm har vi bara text egentligen, detta genom återgivelse av användarnas situation och åsikter. Men jag har också valt att se de ”handlingar” som finns som text. Enligt Bergström & Boréus (2000) är ett gemensamt drag för de olika premisserna inom diskursanalys också att diskurs även inbegriper det som görs. Exemplet man använder är att man i en fotbollsdiskurs inte bara räknar in det man säger om fotboll utan också själva handlingen av att spela fotboll. I mitt fall finns bara handlingar i form av ex interaktion. Vissa handlingar så som att svara på somliga inlägg men inte andra kan sända tydliga signaler, att interagera med stöd likaså. På detta sätt inbegriper kommer min analys också att inbegripa handlingar. Detta anknyter också till den socialkonstruktivistiska premissen kring att man i en bestämd världsbild gör vissa handlingar naturliga och andra onaturliga. En social världsbild leder också till sociala handlingar (Winter- Jørgensen & Phillips 2000).

9:5 Intertextualitet

De åsikter man presenterar i diskussionsforumen kommer genom de socialkonstruktivistiska glasögonen att redan vara skapade och konstruerade utifrån den verklighet och de diskurserna just den individen befinner sig i. Inom den kritiska diskursanalysen betonas intertextualiteten dvs hur man förhåller sig till andra texter i en viss text vilka ideologier som skiner igenom. (Winter- Jørgensen & Phillips 2000). När det gäller mitt arbete kommer jag att använda mig av detta när det gäller ganska tydliga referenser till ett visst tänkande ex sjukdomstänkandet gällande alkoholism eller uttalade ideologier. Men jag vill inte skriva in för mycket i texten i form av spekulationer om vad man syftar på. Dessutom kräver en regelrätt analys av

intertextualiteten en mycket större kunskap om samhällsideologier och teorier än vad jag anser mig ha. Det är inte heller här mitt stora intresse ligger. Jag vill hellre fokusera vad intertextualiteten får för genomslag i diskursen i form av om man genom intertextualitet skapar tolkningsföreträde.

9:6 Maktbegreppet i diskurs

Det är svårt att komma ifrån maktbegreppet när man talar om diskurs. Inom kritisk diskursanalys är det ofta här fokusen ligger det vill säga att klargöra dolda maktstrukturer (Sveningsson m.fl. 2003). Även om det inte är där min fokus kommer att ligga, kommer detta begrepp att finnas med i min analys. Bergström & Boréus (2000) beskriver Foucaults syn på makt och utestängningsmekanismer. Foucault menar att makt inte är något som kan utövas av ett subjekt eller mot ett subjekt. Utan makt är något som utvecklas i relationen mellan människor och innebär begränsningar för somliga och möjligheter för andra. Foucaults maktbegrepp är komplicerat i sin natur eftersom fokus inte ligger på mikroplan vilken min fokus gör. När jag använder mig av begreppet utestängningsmekanismer är det inte i traditionell Foucault anda utan snarare i en betydelse av hur man generellt utövar makt genom konkreta handlingar i diskussionsforumen. I min undersökning kommer detta att innebära att jag tittar på vilka medel för maktutövning som finns tillgängliga i de forum jag studerar. Makt och inflytande blir också intressant på det sättet att Lunarstorm är tänkt att vara på ungdomarnas villkor. Bla Hernwall (2001) menar att barn via e- kommunikation kan överkomma sin fysiska litenhet och mediet bli på så sätt demokratiskt i sin natur.

9:7 Förhållningssätt till Kritisk diskursanalys och Diskursteori

Jag kommer främst att använda mig av tankarna från den kritiska diskursanalysen men också av influenser av den så kallade diskursteorin. Inom diskursteorin uppfattar man diskursen som en tillfällig tillslutning kring ett begrepp, ett fenomen, den fixerar betydelsen av något på ett bestämt sätt (Winter- Jørgensen och Phillips 2000). Jag är intresserad av att titta på vilka tillslutningar som man gjort inom de studerade forumen. Diskursteorins ärende är att undersöka hur vi skapar verkligheten så att det blir en självklar och objektiv värld (ibid). Den kritiska diskursanalysen har som uppgift att klarlägga hur diskursiv praktik upprätthåller ett ojämnt maktförhållande i kommunikationsprocesser och i samhället i övrigt Syftet är att bidra till social förändring i riktning mot mer jämlika maktförhållanden (Winter- Jørgensen och Phillips 2000). Min intention är inte helt i enlighet med detta. På detta sätt förutsätts nästan det ojämlika förhållandet. Jag har försökt vara mer förutsättningslöst när jag närmat

mig empirin med dessa frågor eftersom forumet i fråga faktiskt skulle kunna ha förutsättningen att inte leva upp till att ha ett ojämlikt maktförhållande. När jag använder mig av dessa frågor från den kritiska diskursanalysen är det för att tydliggöra hur kommunikationen ser ut, vilka roller aktörerna spelar och på så sätt skapar en diskurs. Men den kritiska diskurs analysens frågor hjälper mig också att lyfta fram vilka olika ideologier och värderingar som gör sig gällande i diskussionerna och hur dessa relateras till varandra. Genom detta målas en bild av vad man som ungdom möts av i forumet och vilka möjligheter det för med sig. Får man tycka och tänka vad man vill? Min tanke i detta är direkt kopplad också till den socialkonstruktivistiska, det vill säga att det man möter här bidrar till att skapa ens konstruktioner om världen. Kritisk diskursanalys har ett fokus på frågor om makt och motsättningar men den har också ett fokus på vilket sätt texter konstruerar sociala relationer hur de kan bidra till att möjligen förnya, förstärka eller bidra till att förändra olika maktförhållande mellan olika grupper i samhället (Svenningsson m.fl 2003). Centralt för mig när jag använder mig av just den kritiska diskursanalysen är att de grupper jag undersöker, de grupper som rör sig i diskussionsforumen oftast är dels ungdomar med anknytning till drog eller alkoholproblematik och dels vuxna före detta missbrukare. Detta är traditionellt ”svaga” grupper i samhället. Det blir därför av intresse att studera diskussionerna utifrån just den kritiska diskursanalysen. Frågorna är omformulerade för att passa min undersökning. I Den kritiska diskursanalysen finns en stark anknytning till den sociala praktiken, hur texterna förhåller sig till den sociala verkligheten. Jag fattas analys redskap för att hantera detta och arbetet skulle vara allt för spekulerande till sin natur. Jag vet inget egentligen om den individ vars inlägg jag analyserar. Detta leder till att jag bara lånat en mindre del från tänkandet och analysen är inte en regelrätt kritisk diskursanalys. Anknytningen till verkligheten kommer i och med detta att vara förlagd till min diskussion i slutet av uppsatsen. Här nedan följer en presentation av hur jag konstruerat mina analysfrågor.

Kap 10 Analysfrågor

10:1 Ämnesrepresentation

Vilka ämnen finns representerade här?” Denna fråga är konstruerad för att tydliggöra vad man har valt att lyfta fram i forumen och på så sätt visa vad man anser vara viktigt. Frågan är också designad för att kunna visa på hur man konstruerar den värld man bygger upp inom dessa forum.

10:2 Sanningar

Vilka ”sanningar” framställs, Hur eniga är man om dessa? Finns det något man absolut inte får bryta mot? Vem producerar sanningarna?

Med hjälp av dessa frågor hoppas jag kunna visa på vem som innehar rätten att definiera. Frågan är inspirerad av den kritiska diskursanalysen och behandlar frågan om tolkningsföreträde.

10:3 Interaktion

Hur förhåller man sig till varandra?

En kritisk diskursanalys innehåller en nivå av kartläggning av interaktionsmönster. Fokus ligger mycket på det rent strukturella planet. Dvs om alla får komma till tals etc. (Sveningson mfl 2003) Jag vill fokusera på om man kan utläsa ett interaktionsmönster i hur man förhåller sig till varandra. Vilken grad av interaktion utövar man i varandras liv? Hur personliga är man mot varandra? I interaktionen hör också till uteslutningsmekanismer. Frågan om huruvida det går att påvisa någon form av uteslutningsmekanismer kommer förhoppningvis att besvaras med den kritiskt diskursanalytiska frågan: Hur skapas och upprätthålls diskussionernas regler och agenda?

Kap 11 Klubbarna och diskusen

I detta avsnitt kommer jag kort att beskriva hur Lunarstorm är uppbyggt när det gäller diskussion kring alkohol och droger.

11:1 Diskus

Det är möjligt att starta olika former av diskussioner på Lunarstorm beroende av intresseområde. Dessa forum är mycket lättillgängliga och vem som helst får delta eller bara läsa inläggen. Forumen är organiserade efter ämnesområden och underrubriker till dessa. Ämnena varierar eftersom vem som helst kan välja att starta en ny diskussion och därmed bli ”diskusboss”. Inriktningen i den diskus jag valt att studera, det vill säga alkoholism diskusen är råd, stöd och hjälp. Precis som de andra två forumen i mitt urval drivs detta av en vuxen privatperson som finns online en stor del av tiden. Rent praktiskt går diskussionerna till på det sätt att vem som helst startar en så kallad ”tråd” med ett ämne man vill diskutera eller en fråga man vill ställa. Därefter är det upp till den som vill, att ta upp tråden det vill säga att fortsätta diskussionen.

11:2 Klubbar

De klubbar som finns med i mitt urval är de två största klubbarna mot droger på Lunarstorm. Till dessa får man ansöka om tillträde, vilket oftast ges bifall. Klubbarna drivs av två olika vuxna privatpersoner. Till skillnad från diskusarna så behöver klubbarna pengar för att klara sig. Det kostar 10 kr per dag att driva en klubb och detta finansieras ofta av att medlemmarna skickar SMS till ett visst nummer och därmed skänker en summa. Ett liknande trådsystem likt den i diskusarna används också här. Inte enbart direktinlägg publiceras utan i en av klubbarna publiceras också mejlj till ägaren av klubben. (Detta antagligen för att man ska kunna vara helt anonym i inläggen som visas) En något annorlunda organisation som i diskusen finns här men förutsättningarna är ungefär dem samma.

11:3 Drogdiskussioner utanför mitt urval

Det finns ett antal klubbar där man uppger att frågor kring alkohol och droger diskuteras. Vissa har jag inte sökt medlemskap i och vissa har jag helt enkelt blivit nekad tillträde till. Det finns en mindre antal av klubbar som kallar sig saker som ”alkoholist javisst” och dylikt. Dessa klubbar har inte ett speciellt mycket medlemmar och i de fall jag sett diskussionerna inte så utbredda diskussioner heller. Det finns också minst en klubb där man diskuterar alkohol och droger på ett politiskt plan, man uppger sig ha öppen diskussion där man ska få lov att tycka och tänka som man vill, men till denna klubb har jag nekats tillträde. Utöver detta diskuteras säkerligen frågorna på olika plan i olika forum, detta är inget jag haft möjlighet att kartlägga.

Kap 12 Analys och redovisning av empiri av forumen

12:1 Aktörer

Jag kommer här att redovisa vilka aktörer som finns i de studerade forumen Detta för att skapa en bild av vad vi har att göra med. Men också för att aktörerna skapar en viktig bild av förståelsen av forumens möjligheter. Jag utgår här ifrån enbart vad personerna säger om sig själva och den ålder de uppger. Aktörerna består av personer från 11 år till 45 årsåldern. Här finns personer som har lämnat sitt eget missbruk bakom sig, både vuxna och ungdomar. Det finns personer som lever som anhöriga till missbrukare eller har levt som anhöriga. Här finns personer som vill ha fakta, vill veta saker om alkohol och droger. Det finns också dom som vill diskutera kring dessa frågor på ett ickepersonligt plan mer åt det politiska hållet. Åldersfördelningen ser ut på följande sätt. I klubben Droginformation är 2735 medlemmar av

3845 är 19 år eller yngre. I Klubb_mot droger är 1227 av 2017 är 19 år eller yngre. Här har tidigare funnits en åldersgräns som nyligen slopats vilket möjligen kommer förändra sammansättningen i framtiden. Det problematiska i sammanhanget är att genom läsning av medlemsregister vilket är det sätt jag räknat ålderskategorin, så framkommer det ingen information om hur aktiv man är som medlem. Att undersöka trådarna och se hur stor del som gjorts av ungdomarna skulle vara alltför omfattande arbete. Jag får bara godta det faktum att ett mycket stort antal ungdomar blivit medlemmar och är mer eller mindre aktiva med att skriva inlägg eller att bara läsa klubbens material. När det gäller alkoholismdiskusen finns inget medlemsregister eftersom detta är ett fritt forum. Vid ett tillfälle fanns totalt 246 inlägg. Vid denna tidpunkt för räkning var 160 inlägg från personer 19 år eller yngre av de 246.

12:2 Ämnen

De ämnen som förekommer är de naturliga i sammanhanget. I alkoholism diskusen diskuteras självklart frågor relaterade till detta så som andras alkoholanvändande eget eller allmänna frågor. Inom detta forum har under den period jag observerat förekommit en stor diskussion bland anhöriga till alkoholister där man delat med sig av sina erfarenheter och diskuterat hur man kan förhålla sig till problemen. Inom ramen för vad som är i enlighet med forumens regler diskuteras det mesta relaterat till alkohol och droger. Eftersom det handlar om många människor och många inlägg skapas en rik flora av diskussioner men det går att urskilja ett par typer av diskussioner som kan sägas utgöra normen för vad som är vanligt som kommer att beskrivas i kap12:5.

12:3 Introduktion av nya ämnen

Hur introduceras nya ämnen och av vem?

Det finns ramar för hur nya trådar skapas och en del givna förutsättningar. Dels har du i Alkoholist diskusen den övergripande målet med forumet dvs:

”Här diskuterar vi ämnena alkoholism och drogmissbruk. Kanske har du eller någon i din närhet alkohol/drogproblem, eller så funderar du bara lite allmänt. Obs! Innehållslösa inlägg tas bort! Här försöker vi hålla diskussionen på en vettig nivå. Inriktningen är råd, stöd och hjälp. Att befrämja ”bruk” av droger är förbjudet på hela Lunarstorm! Länkar till olämpliga sidor raderas, även drogpropaganda! När det gäller politiska frågor så finns de politiska diskusarna. Du kan vara anonym!”

När gäller ”mot_ droger” har man denna övergripande intention:

” Här kan alla vi som är emot droger på alla sätt träffas, och diskutera... Antingen du som haft problem med droger på ett eller annat sätt eller så du som bara bestämt dig för att inte använda droger.”.

Och klubben Droginformation:

”Detta är klubben för dig som är mot droger och/eller vill ha råd, stöd och hjälp samt för dig som aktivt vill hjälpa till att hålla Lunarstorm fritt från drogbefrämjare .”

Det finns ett antal olika sätt att starta diskussioner. I Droginformation finns angivet vad de olika forumen inom klubben bör användas till. Dessa är nästan enbart angivna av denna klubbs ägare. Anslaget är dock oftast brett i sin natur så som denna formulering:

”Här kan du skriva egna/kompisars/anhörigas erfarenheter av droger och missbruk ... Kanske har du någon erfarenhet som avskräckt dig.”

I mot_drogers forum finns också ämnen givna men här startas nästan enbart trådarna av medlemmarna själva. I alkoholism diskusen skapas ämnen under det övergripande syftet av vem som helst.

12:4 De typiska diskussionerna/inläggen

Det går att urskilja ett antal typer av berättelser som förekommer i forumen. Dessa beskrives nedan:

Den sakliga berättelsen: Denna är den vanligaste i alkoholismdiskusen framförallt när det gäller inlägg om anhöriga som har alkoholproblem. Man berättar här sin situation relativt sakligt och objektivt. Man anger fakta från sitt liv. ”Min pappa har druckit si och så länge han har gjort detta och detta.”

Den känslomässiga: Dessa inlägg innehåller tydliga känslor av hat och kärlek ofta till en förälder eller en jobbig situation. En flicka skriver detta:

Hej! Vill bara säga att LIVER SUGER! Min pappa har varit narkoman i hela mitt liv.....jag kan inte fatta hur man väljer droger och sprit framför sina barn det är för jävligt..... men pappa FUCK YOU DU HAR SABBAT ALLT!

Känslig information: Alla historier innehåller mer eller mindre känslig personlig information. Man utelämnar rena fakta om vem man är, bor etc men kan berätta mycket känsliga saker om ens liv, detta för personer som inte ens vet ditt riktiga namn.

Skräckhistorien: Det förekommer att äldre missbrukare och för all del ett antal yngre delar med sig av sina missbrukskarriärer i form av längre inlägg och berättelser. Jag har valt att kalla historierna skräckhistorier eftersom de många gånger uppges vara skrivna för att avskräcka andra från att börja dricka/ ta droger. Dessa inlägg målar upp mer eller mindre hemska scenario om saker som har hänt personen själv eller någon närstående.

Rådfrågan: Här handlar det om personer som vill fråga om råd inför hur de ska hantera olika situationer ofta en anhörig med problem eller oro för egen konsumtion.

12:5 Sanningar i forumen

Vilka ”sanningar framställs, Hur eniga är man om dessa? Finns det något man absolut inte får bryta mot? Vem producerar sanningarna? Finns uteslutningsmekanismer?

Med hjälp av dessa frågor hoppas jag kunna visa på vem som innehar rätten att definiera. Frågan är inspirerad av den kritiska diskursanalysen och behandlar frågan om tolkningsföreträde. När man talar om definitioner av begrepp och kamp om definition av dessa kommer också diskursteorins begrepp flytande signifikant till hjälp. De flytande signifikanserna är begrepp som diskurserna kämpar om att få definiera. Jag har gjort ett försök att notera de flytande signifikanserna. Ett verktyg i producerandet av sanningar kan vara hur man kontrollerar de som inte sällar sig till den övergripande diskurstanken. Frågan om huruvida det går att påvisa någon form av uteslutningsmekanismer kommer förhoppningsvis att besvaras med den kritiskt diskursanalytiska frågan: *Hur skapas och upprätthålls diskussionernas regler och agenda?*

12:6 Den diskursiva sanningen

Inom diskursen mot droger skapas en fixering av en betydelse en tillfällig ”tillslutning” av förståelsen av begreppen alkohol och droger. Denna fixering upprätthålls med hjälp av olika funktioner.

I dessa forum är den övergripande diskursen att man tycker droger och alkohol är farligt. En mycket allmän tanke och inte speciellt kontroversiell. Utgångspunkten i forumen är given, man är mot droger. Vi kan kalla detta för agendan. Denna agenda upprätthålls på ett antal sätt som gör sig gällande på olika plan vilka kommer att presenteras löpande.

12:7 Inställning till alkohol och droger

Alla forumen bygger som tidigare sagts på en gemensam övergripande sanning, den att man generellt är mot droger. Men inom denna finns uttryck för olika uppfattningar, spännvidden är

dock inte speciellt stor eftersom ramen är given. Det mest liberala som går att finna i dessa sammanhang är det fåtal som anser att man kan ta en öl med kompisar eller vin till en middag. Den mest utbredda åsikten är att alkohol och droger alltid är farligt speciellt om man har varit alkoholist. Den flytande signifikansen i sammanhanget kan sägas vara vilken innebörd man ska tillskriva alkoholism, huruvida detta är en sjukdom eller ej. Inom detta har jag lokaliserat två positioner. Den känslomässiga och den skolade. Den känslomässiga består av personer som starkt uttrycker sina känslor inför en anhörigs problem och har svårt att acceptera alkoholism som en sjukdom eftersom den uppges frigiva personen från ansvar för vad man gjort. Här är ett urval av åsikter kring alkoholism

Flicka 1

Har du tänkt på att han var/är sjuk? Visst det är ingen ursäkt men en förklaring.

Flicka2

Jag ser inte alkoholism som en sjukdom och som du säger det är ingen ursäkt.

Flicka3

Jag har aldrig sett alkoholism som en sjukdom, jag är naturvetare. Saker som jag anser har med sjukdom har med bakterier och virus att göra. Visst det kan vara svårt att dricka men det ursäktar inte att man dricker. Då man dricker förstör man och nu får han stå sitt kast...

Flicka4

Alkoholism är en sjukdom, och har egentligen ingenting att göra med personen i fråga.

Pojke1

Jag kan själv förstå att det är en sjukdom ... Men att skylla allt på sjukdomen är för mig att frigör personen från allt ansvar för sina handlingar vilket är helt galet.

Flicka 5

Min pappa är alkoholist och har varit det så länge jag kan minnas.... Min attityd till alkohol är blandad men det är ju inte alkoholens fel, det är personen som

missbrukar som gör ett val. Sjukdom har jag väldigt svårt att se alkoholism som.

Diskussionerna visar att alkoholism är ett begrepp vars definitioner för med sig konsekvenser i hur man betraktar situationer. En del av dem som har svårt att accepterade det som en sjukdom är personer som befinner sig i en jobbig situation där de känner sig illa behandlade av någon med alkoholproblem. För en del inblandade är sjukdomsbegreppet så självklart att man uttrycker sig som om det vore helt naturligt- ”har du tänkt på att han har en sjukdom?”. Inom alkoholism diskusen finns en ganska ödmjuk ton och förhållningssätt till begreppet. Det uppstår ingen egentlig hegemoni av begreppet alkoholism. Det går att uttyda ett mönster i dem som anser att alkoholism är en sjukdom. De personer som för fram alkoholism som en sjukdom uppger många gånger att de varit i en liknande situation tidigare, dvs varit anhöriga till alkoholister eller narkomaner, eller haft ett eget beroende. De har på så sätt kommit längre in i processen och har färdiga definitioner av begrepp och situationer kanske färgade av de vårdideologier de varit i kontakt med. Dessa kallar jag ”den skolade skaran”. Ett väldigt tydligt exempel på hur den skolade skaran söker hegemoni av begrepp är följande. Denna person uppger sig ha koppling till den medicinska diskursen.

Flicka Vuxen

.....ALLA utvecklar alkoholism om man dricker allt för mycket och ofta under en längre tid. ... Men däremot är det lättare att fastna i ett missbruk om man är genetiskt predisponerad. Exakt hur ärftligt det är tror jag inte man kartlagt än. Jag har funderat på att man borde ju kunna säga nej till att dricka sig full men ändå dricka för att det är gott i måttliga mängder? (förutsatt att man inte är alkoholist förstås då kan man ju inte dricka överhuvudtaget).. Angående alkoholism som sjukdom; det står med på WHO:s förteckning över sjukdomar sedan 10 år tillbaka och det är den allmänna uppfattningen bland alkohol läkare att det är en sjukdom...

Detta inlägg definierar och konstaterar begreppet alkoholism, hon säger att alla kan bli alkoholister, konstaterar att det är en sjukdom enligt WHO och uppger sig också kunna tala om vad som är den allmänna uppfattningen bland alkohol läkare.

12:8 Alkoholism som flytande signifikant

Det går att betrakta alkoholism som en flytande signifikant i sammanhanget, alltså ett begrepp man kämpar om att få definiera. Här råder en viss diskrepans mellan de som har svårt att anamma alkoholism som en sjukdom och de som gör det. De försök till att producera sanning och identifiera begreppet kommer främst från dem som har en längre erfarenhet av alkoholism är inte i en lika känslomässig fas som de andra. De är ofta äldre och har en beskriven erfarenhet. Exemplet ovan med den vuxna kvinnan som befann sig i den medicinska diskursen som gick in i diskussionen och definierade begreppet kan visa på hur man kan skapa tolkningsföreträde. Ingen ifrågasätter hennes definitioner, genom att hon refererar till den medicinska diskursen och definierar genom WHO skapar hon ett tolkningsföreträde. Det uppstår en viss hegemoni av begreppet som sjukdom. Det bör dock nämnas att sjukdomsbegreppet inte är i total dominans. Genom att visa på den flytande signifikansen får jag en ledtråd till vem som har rätten att definiera, vem som har tolkningsföreträde rent generellt. Mönstret att den med erfarenhet får tolkningsföreträde gäller inte enbart i diskussionen kring alkoholism. Erfarenhet ger stöd för dina ord. Klubbarna och diskursen är skapade av två före detta missbrukare, deras erfarenhet skapar trovärdighet för klubbarna och legitimerar verksamheten i stort. Referensen till den medicinska diskursen kan också betecknas som en intertextualitet, i detta fall användes intertextualiteten för att skapa tolkningsföreträde.

12:9 Tabun

Det är inte ofta inlägg leder till starka negativa reaktioner, när det väl händer kan man tolka det som att inlägget har brutit mot något ”heligt”. Här nedan följer ett exempel:

En 17-årig flicka skriver:

Om man bara tar droger för att slippa ansvar ett tag så e det väl ok... alla här verkar säga att man mår bra i början , så om man inte tar droger så ofta så borde det väl gå bra? Ir?

Svar1:

Nej , egentligen inte för man kan aldrig veta när man blir beroende, det är ju en risk för det, så om man inte MÅSTE ta en drog , så är det ju bättre att låta bli.

Svar2: Det var nåt dummaste jag hört alltså.. Hur tänker du???

Svar 3: Hallåååååååå väx upp....

Här försöker flickan förklara sig och visa vad hon menar, hon beskriver en stor press och stress i sitt liv som hon skulle vilja slippa. Att det känns som hon skulle vilja strunta i allt. Det verkar dock som om förklaringen inte går fram. Nästa inlägg lyder:

Svar4: Det märks att du bor i din egen fantasivärld när det gäller droger.

Efter detta nyanseras dock diskussionen något och flickans problem tas upp men behandlas som dåliga anledningar att ta droger och problemen förminskas. Detta kan tolkas som en form av uteslutningsmekanism ett sätt att upprätthålla forumets agenda diskursens andra. Den som inte riktigt är villig att köpa konceptet behandlas annorlunda än andra, den får tom negativa tillrop som hallå väx upp!

12:10 Diskursens agenda

Nej till droger! Det är kring detta budskap, denna sanning som allting kretsar. Denna agenda skapas genom att människor uppmanar till detta genom dels att man klart uttrycker vad forumet bör användas till och dels genom att det till viss del finns uttryckt vad man bör diskutera. Det är här kärnan i diskursen ligger. Genom läsning av presentationen av klubben får vi direkt ingång till diskursens kärna. Forumen är emot droger punk slut, nu gäller det ju att legitimera detta. Redan här är agendan skapad, innehållet bör sedan upprätthålla detta. Ett sätt att upprätthålla diskursens agenda är att positionera sig gentemot ”drogliberalerna”. Drogliberalismen kan ses som en form av intertextualitet, i detta sammanhang använt som ett sätt att stärka den egna diskursen gentemot en annan. Foucault talar om att diskurs är ett regelsystem som legitimerar somliga saker och diskrediterar vissa. I min analys har jag tittat på hur man gör för att diskreditera visst beteende. De borttagna inläggen jag beskrivit kan vara ett exempel på hur man behandlar ett icke önskvärt beteende och därmed kontrollerar de människorna som står för detta. Att ta bort inlägg visar på ett väldigt konkret sätt hur man inom dessa forum har makt att skapa en miljö fri från oönskade åsikter, vi kan tala om en uteslutningsmekanism. Det finns också de inlägg som befinner sig på den drogliberala gränsen men som kvalificerar sig till forumen i alla fall. Exempel på detta är flickan som sa att det kanske kunde vara okej att prova droger för att slippa ansvar. Detta inlägg fick mycket starka reaktioner och man var väldigt tydligt med att flickan tyckte ”fel”.

Det är inte bara genom uteslutning av det oönskade som man upprätthåller agendan. Jag har också valt att betrakta de skräckhistorier som förekommer som ett sätt att upprätthålla forumens agenda genom att de understryker budskapet mot droger. Historierna skapar ett tolkningsföreträde för dem som berättar dem. Det blir svårt att beröva människor deras erfarenheter och omdefiniera deras upplevelser. Det vanligaste sättet att ge råd i forumen är också att referera till egen erfarenhet. Även detta ger ett tolkningsföreträde på detta sätt skapar man vad som är sant.

12:11 Hur upprätthålls diskussionens regler och agenda?

Exemplet ovan, med flickan som försökte säga att det kanske kunde vara okej att prova droger och fick väldigt starka reaktioner på detta visar på ett sätt hur agendan för diskussionen upprätthålls, hur man inte bryter mot det heliga. Det finns ett annat ännu mer konkret sätt som visar på detta. Operatören i forumen har nämligen rätt att ta bort inlägg som denna inte finner passande. Detta innebär att man ibland läser diskussioner där inlägg från vissa personer tagits bort. Det går inte att säga vad som stod där, det kan vara inlägg som förespråkar droganvändande vilket går mot Lunarstorms övergripande Policy. Enligt ägaren av klubben droginformation, Mats som också är diskusboss i alkoholismdiskusen är det antingen operatörer eller diskusbossar som kan ta bort inlägg. Även Lunarcrew har rätt att ta bort inlägg. Mats menar att man tar bort inlägg för att dom exempelvis bryter mot lagar eller lunarstorms regler. Det kan också vara så att inläggen som tas bort bryter mot den enskilda diskusens regler eller är "off topic". När Mats själv tar bort inlägg handlar det om att inlägget kan ha hamnat i fel forum eller att det behöver anonymiseras i efterhand. Anledningen kan också vara att det är ett drogliberalt inlägg som "slinkit in" trots att man enligt Mats tydligt skrivit på klubbens startsida att detta inte är önskvärt.

12:12 Hur förhåller man sig till varandra?

En kritisk diskursanalys innehåller en nivå av kartläggning av interaktionsmönster. Fokus ligger mycket på det rent strukturella planet. Dvs om alla får komma till tals etc. (Sveningson mfl 2003) Jag vill fokusera på om man kan utläsa ett interaktionsmönster i hur man förhåller sig till varandra. För en diskursanalytiker ligger inte den främsta fokusen på att se hur människor inom en diskurs interagerar med varandra. För mig får det däremot stor betydelse. De grupper som befinner sig i dessa forum dvs. anhöriga till missbrukare eller fd missbrukare blir representanter för sina respektive grupper. Hur man hanterar varandras problem, på vilket sätt man relaterar till varandra bör också detta genom det socialkonstruktivistiska synsättet få

konsekvenser för våra konstruktioner om verkligheten. De mönster av interaktion som förekommer är följande: Ungdom till ungdom. Ungdom till ungdom och vuxen, Vuxen till vuxen .

Det råder en allmänt stödjande och bekräftande atmosfär. Många gånger uttrycks detta väldigt tydligt genom uttryck som ”jag vet hur du känner dig” ”stå på dig” ”kämpa på ” Lilla vännen” etc. Den som anger hopplöshet inför en situation tillåts inte ge upp. Det råd man ger till andra oavsett om man är vuxen eller ungdom legitimeras ofta med berättelse av egen erfarenhet, erfarenhet som antingen beskrivs i berättelse eller bara anges. En faktor i interaktionsmönstret är att man inte bara kan få råd av den som tillhör den egna gruppen. Det vill säga ungdom till ungdom med anhörigproblem. Utan någon med en alkoholiserad anhörig kan också få svar av någon som är vuxen som dels kanske varit i samma situation eller har erfarenhet av att vara förälder och missbrukare. Eftersom interaktionen i dessa forum är icke synkron innebär detta att forumen ser annorlunda ut än i ett vanligt chatrum. Inläggen är längre oftast, det blir svårare att ställa följdfrågor. Diskussionerna får ofta istället karaktären av att vara berättelser som förankras i varandra.

I den interaktion som skapas i klubbarna och diskusen skapas det som är normal. Jag vill återknyta till den socialkonstruktivistiska nyckelpremissen om att sambandet mellan kunskap och sociala processer och sambandet mellan kunskap och social handling. Det sättet på vilket man interagerar i klubben det man säger till varandra, hur man är mot varandra betyder något för de inblandade. Den bild av verkligheten som skapas i dessa forum skulle jag vilja påstå är att det svåra är det normala. Inom dessa forum skapas en illusion om att allt är normalt. Det finns många som har samma problem. Alla här är berörda av frågor anknutna till alkohol eller droger på något sätt. Att må dåligt är det normala. Att ha varit missbrukare är normalt. Självklart är detta normala inte ett uttalande om tingens rätta ordning men det kan säga avdramatisera och normalisera jobbiga och svåra saker. Genom att person efter person upprepar min pappa är alkoholist, min med, min mamma med blir detta det normala tillståndet. Text blir på detta sätt en faktisk handling. Jämför det med diskurstänkandet att till diskursen fotboll också innefattar själva spelet, översatt till detta exempel blir det tydligt att även sättet att bemöta varandra och vad man bemöter varandra med blir en del av diskursen. Man skapar också en hoppfull diskurs genom att man inte tillåter folk att ge upp, människor är levande exempel på att man kan klara sig ur missbruk. Till detta kommer inslaget om att man är väldigt förstående för varandra och bekräftande i sina formuleringar, det råder en så kallad allmän förståelse för varandras situationer. Forumen är också ett sätt för

människor att skriva sin egen historia. Man kan med egna ord beskriva sig själv och sin egna historia.

Jag anser att aktörerna i egenskap av de grupper de tillhör är ett viktigt moment i vilken möjlighet forumen skapar. Sveningson (1999) menar som tidigare nämnts att Internet skapar nya förutsättningar för kommunikation, man kan ha kontakt med fler människor, som kan befinna sig var som helst. Inom ramen av antidrogforumen möts grupper som traditionellt inte möts i samma utsträckning i verkliga livet. Det tydligaste exemplet på detta är vuxna före detta missbrukare och ungdomar anhörig problematik. Forumet skapar en stor kontaktyta för det möjliga bildandet av relationer. Samma människor finns som i verkligheten finns här men här finns ett större urval av människor än antagligen i en persons närmsta sfär. Adamse och Motta i Sveningson (1999) hävdar att Internet erbjuder en säker zon där man kan lära känna människor på ett kontrollerat sätt. Tryggheten leder också till att man vågar ställa frågor man inte annars vågar kanske. Anonymiteten på Lunarstorm verkar bidra till att människor som inte känner varandra delar med sig av känslig information. Genom interaktion mellan ungdomar och vuxna överbyggs också generationsklyftan, det är lätt att tro att Internet är de ungas medel, men dessa forum exemplifierar hur unga och vuxna faktiskt möts i cyberrymden.

Kap 13 Enkäter och sammanfattande analys

13:1 Respondenter

För att ytterligare konkretisera vad forumen kan tänkas bidra till kommer jag att här nedan redovisa vad tre ungdomar uppgett i den brevväxling vi haft. Flickorna är 15 och 19 år Pojken är 17. Alla har erfarenhet av eget missbruk. Jag kommer kort att redovisa ett urval av de intervjupersonerna uppgett och sedan analysera detta under en egen rubrik nedan.

13:2 Hur använder man forumen och vad är drivkraften?

Flicka 15 uppger att hon började diskutera frågor kring alkohol och narkotika på lunarstorm för ca 2 år sedan när hon satt på ett behandlingshem, hennes drivkraft var att andra skulle fatta hur farligt droger är och hur lätt det är att hamna där. Hon beskriver det så här:

Flicka 15:

Jag brukar diskutera och dela med mig av mina erfarenheter för att hjälpa andra, jag snackar ofta med

såna som vill testa och som jag ser ett mönster i att dom håller på. Jag var nära på att dö av en överdos, så jag vill inte att andra ska hamna där.

Flicka 18 har varit medlem på Lunarstorm sedan hon var 12 år och har diskuterar drog och alkohol frågor sedan dess. Båda flickorna beskriver forumen som ett sätt att dela med sig av sina erfarenheter för att hjälpa andra. Flicka 18 svarar på frågan vad kan man säga att du fått ut av det (umgänget i diskussionsforumen) Vad betyder det för dig? :

Flicka 18:

Framförallt att JAG fått min röst hörd. Jag har också en historia. Folk kan sitta och läsa och delvis ta lärdom av vad jag gått igenom. Samtidigt som JAG kan stötta andra. Folk som är i den sits som jag satt i för ett tag sedan.

Att få dela med sig av sina erfarenheter menar flicka 18 också är det enda sätt hon kan gottgöra för sig själv och andra, hon vill hjälpa till. Så här beskriver hon sitt eget roll i forumen:

Flicka 18:

Jag är nog mer den som stöttar och försöker rensa lunarstorm från fel droginformations spridning. Det finns många små barn och "ungdomar" som inte ska kunna komma åt viss fakta. Är medlem i en klubb här på lunarstorm som heter "mot_droger". Jag tycker helt klart att det är den bästa klubben av alla här. Personen som startade klubben har öppnat hela sitt hjärta och låter alla få dela sin historia på forumet osv. Vi stöttar varandra.

Pojke 17 beskriver sitt användande av forumen så här:

Att hjälpa andra som söker party/glädje o tröst hos drogerna,.. har hjälp ett 10tal ifrån skiten

13:3 Vad får man ut av det?

För flickorna betyder det mycket att ge sin egen historia och i sin tur ta del av andras. Flicka 15 menar att ha fått ta del av andras erfarenheter har fått henne till den hon är idag, att hon tog tag i sig själv och gick till socialtjänsten och fick hjälp. Flicka 18 menar att de historier hon läser i klubbens forum får henne att ta avstånd från droger ännu mer. Att man lär sig av att läsa dem. På frågan om Pojke 17 tycker att det betytt något för honom att delta i forumen svarar han:

jaa mycket,.. jag typ diskuterar droger helt öppet med både unga o äldre gällande drog missbruk,.. lite pga att min farsa e ex pundare o nuvarande alkoholist

Här framkommer att pojken inte bara har erfarenhet av eget missbruk utan också är anhörig.

Pojken tror att det är viktigt överhuvudtaget för ungdomar att få diskutera kring dessa frågor:

Pojke17:

jaa,.. vissa ungdomar behöver ju hjälp men vissa klara sej förhand,.. o genom diskussioner om typ soc o droger så skulle det nog va bättre för ungdomarna om man fick sina ord sagda

Jag har varit intresserad av att ta reda på hur intervjupersonerna resonerar kring att dela med sig av känsliga uppgifter i ett så offentligt forum. Det verkar som att det offentliga inte är det negativa för flickorna utan snarare det positiv i sammanhanget. Pojke 17 skriver att han när han delar med sig av personliga uppgifter hoppas att andra ska göra samma sak. Flicka 15 menar att det känns bra att andra kan ta del av det hon skriver, det gör att hon inte känner sig så ensam och övergiven om saken. Också flicka 18 påtalar det positiva med att det är ett offentligt forum. Hon skriver så här:

Flicka 18

Jag är inte stolt över det jag gjort. Men jag skäms inte över det heller. Det jag har gjort har jag gjort, går inte att ändra på det. Men om jag berättar för andra hur jag har haft det så kanske de tänker till en extra gång. Och bara igenom att berätta, sprida min story, kan jag ha hjälpt andra. Det vet jag inte om jag gjort, men man kan ju hoppas. Det är nyttigt att få tala och lyssna. vart de gör det spelar mig ingen roll bara jag har skrivit det personligen.

13:4 Vuxna på Lunarstorm

Jag har också ställt en fråga angående vad flickorna anser om att de finns så mycket vuxna som det gör på Lunarstorm och i forumen de använder. Båda flickor och pojken anger att de tycker att det är något bra. Flickorna poängterar att de flesta kanske inte skulle vilja ha sina egna föräldrar där, att de då inte skulle vilja skriva lika öppet.

13:5 Analys av enkäter

De åsikter som framkommer knyter an till den övergripande diskursen. De reproducerar tanken om att man bör varna andra för att börja med droger och alkohol. Det verkar som att forumets förutsättningar underlättar personernas intention. De kan anonymt nå ut till en större

mängd människor och kan dela med sig av sin historia. Det är inte en negativ faktor att många läser det, det är snarare positivt för.

I Patrik Hernwalls undersökning ”barns digitala rum” (2001) framläggs att e-kommunikation och e-post är ett sätt för barnen att överkomma sin egna fysiska litenhet, det ger en möjlighet för dem att göra sina röster hörda. Flicka 18 uttrycker detta rent konkret, hon säger att denna form av kommunikation gett henne en möjlighet att göra sin röst hörd.

Agendan för dessa ungdomar överensstämmer också med den övergripande diskursen, att definiera drog och alkohol som farligt. Dessa personer hör också till dem som har tolkningsföreträde. Deras erfarenheter bidrar till att de fått en vilja att hjälpa, det är viktigt för dem. Kanske kan också detta förklara entydigheten i enkätsvaren, de ungdomar som anser att forumet är viktigt kanske också är mer benägna att engagera sig i en rätt lång enkät kring forumet. Svaren jag fått kommer bara från en viss grupp av aktörer, det vill säga hjälparna i forumen. Flickorna beskriver dock att de även känt sig hjälpta av forumen. Turkle (1997) menar som tidigare nämnts att de erfarenheter vi gör på nätet kan hjälpa oss i verkligheten. Exemplet hon lämnar är en kvinna med benprotes som spelar en roll som enbent för att överkomma sina negativa känslor inför protesen och integrera den i sitt tänkande. Kanske är det möjligt för oss att betrakta det dessa ungdomar gör som ett sätt att komma till freds med sina egna tidigare handlingar. Genom att hjälpa och varna andra kan man skapa mening åt det tidigare missbruket. Detta anknyter också till Patrik Hernwalls syn på hur ungdomar använder e-kommunikation. Han beskriver ungdomar som intentionella och meningsskapande, som konstruktörer av den egna förståelsen. Det blir väldigt tydligt att dessa ungdomar är aktiva i sitt meningsskapande av den egna historien.

13:6 Sammanfattande analys

Jag har betraktat de studerade forumen så som att utgöra en diskurs. Utgångspunkten i denna diskurs är att man är mot droger. Denna agenda upprätthålls dels genom att man hela tiden uppmanas sluta knarka dricka eller aldrig börja. Agendan upprätthålls också genom att man starkt visar vad som är önskvärt och icke önskvärt beteende ifråga om inställning till droger. Antingen genom att man reagerar på en persons ”felaktiga” inlägg eller att inlägget tas bort. Den som får tolkningsföreträde är den med uttalad erfarenhet. Klubbarna och diskusen är startade ur egen erfarenhet och de råd som ges refererar ofta till egen erfarenhet i ämnet. Ett ytterligare sätt att upprätthålla diskursens agenda är att förhålla sig till en motpol i detta fall ”drogliberalerna”, detta positionerar diskursen och stärker dess struktur.

Tolkningsföreträde kan också skapas genom intertextualitet, man skulle kunna betrakta erfarenhet som en viss form av intertextualitet men det tydligaste exemplet på intertextualitet som används för att upprätta hegemoni av ett begrepp är kvinnan som refererade till den medicinska diskursen.

Vad för diskursen med sig?

Den diskurs som gör sig gällande inom forumen för också med sig konsekvenser för möjligheterna inom forumet. Dessa anknyter till de socialkonstruktivistiska premisserna framförallt denna:

”Vårt sätt att uppfatta världen skapas och upprätthålls i sociala processer. Kunskap frambringas i social interaktion, där man bygger upp gemensamma sanningar och kämpar om vad som är sant och falskt (Winter-Jørgensen och Phillips 2000 s 12)”.

Jag har lokaliserat tre punkter som jag anser vara de inslag som formar forumens möjligheter, och vad man får tillgång till genom dessa.

- 1) Man kan som ungdom få kontakt med anhöriga, både vuxna och ungdomar. Man kan även få kontakt med fd missbrukare också dessa både vuxna och ungdomar. Forumet är en anonym gemenskap där man kan dela med sig av sin historia, läsa andras historier, man kan be om råd och få fakta och andras åsikter kring ett problem.

På detta sätt är forumen en kontaktyta där det är möjligt att knyta kontakter med andra personer än vad som normalt kanske finns i ens närhet.

- 2) Här finns tillgång till ett antal avskräckande exempel på vad missbruk kan leda till. Diskursen bygger på att droger är farligt, detta koncept upprätthålls dels genom berättandet av avskräckande historier och livsöden.

- 3) Det skapas en bild av att det är normalt att ha problem. Men också kanske en normaliserad bild av missbrukare, här framställer missbrukare sig själva, deras egna ord får definiera deras liv.

Genom de historier och erfarenheter som delas med varandra och genom att många är berörda av samma problem blir det således normalt att ha problem. Det är inget konstigt att ha en alkoholiserad mamma. Här är det heller inget konstigt att ha varit missbrukare. Snarare är det en positiv egenskap i dessa sammanhang för på så sätt får råden du ger eftertryck. Men forumen ger också var och en tillfälle att skriva sin egen historia att formulera sitt eget liv.

Kap 14 Sammanfattning

Jag kommer här nedan med utgångspunkt i mina frågeställningar att sammanfatta den genomförda studien.

14:1 På vilket sätt diskuteras frågor kring alkohol och narkotika i forum mot droger på Lunarstorm?

Jag har studerat hur interaktionsmönstret ser ut i forumen inom mitt urval, tittat på innehåll och struktur. Det har framkommit ett antal diskussioner vilka jag finner typiska för forumen, dessa benämns ”den känslomässiga, rådfrågan, skräckhistorier, känslig information och den sakliga”. Denna typologi har använts för att visa på vad som händer i forumen. De teman som tas upp är alla relaterade till alkohol och droger. Många inlägg behandlar anhörigproblematik, eller eget tidigare missbruk etc. Den övergripande diskursen är att droger är farligt, en agenda som upprätthålls genom olika funktioner. Dessa kan sägas vara: Man släpper inte in öppet drogliberala i klubbarna, när någon yppar en oönskad åsikt visas det tydligt genom starka reaktioner. Agendan upprätthålls också genom att ägarna av klubbarna samt operatörer eller lunarcrew rent konkret kan ta bort inlägg som av olika anledningar inte är passande. Jag har också valt att betrakta det sätt på vilket många berättar om sina liv dvs genom ”skräckhistorier” som ett sätt att upprätthålla agendan.

14:2 Vilka förutsättningar och möjligheter skapar dessa forum i frågor kring alkohol och droger?

Jag har lokaliserat tre punkter som för mig sammanfatta de övergripande möjligheter och förutsättningar som skapas i forumen. Dessa förutsättningar skapas på två plan, dels ett strukturellt men också ett innehållsmässigt. Möjligheterna skapas i vilka aktörer som finns på banan och vad aktörerna uttrycker till varandra.

- Man kan som ungdom få kontakt med anhöriga, både vuxna och ungdomar. Man kan även få kontakt med fd missbrukare också dessa både vuxna och ungdomar. Forumet är en anonym gemenskap där man kan dela med sig av sin historia, läsa andras historier, man kan be om råd och få fakta och andras åsikter kring ett problem.
- Här finns tillgång till ett antal avskräckande exempel på vad missbruk kan leda till.

- Det skapas en bild av att det är normalt att ha problem. Men också kanske en normaliserad bild av missbrukare, här framställer missbrukare sig själva, deras egna ord får definiera deras liv.

14:3 Hur förhåller man sig till varandra, som stöd för anhöriga till missbrukare eller eget bruk/missbruk?

Jag har visat på att man ofta ger varandra konkreta råd men också stöd och bekräftelse, ett vanligt sätt att ge råd är att legitimera detta med sin egen erfarenhet. Erfarenhet är också det inslag som skapar tolkningsföreträde.

Kap 15 Diskussion

15:1 Ingångar till verkligheten

För att kunna förstå vad detta forums förutsättningar skapar för möjligheter för de ungdomar som använder forumen behövs en anknytning till verkligheten. Denna anknytning är inte helt okomplicerad. Jag vet ingenting om de personer som förekommer i diskussionerna utom det de uppger. Jag har därför för att få en ingång till verkligheten tagit fasta på de övergripande ”möjligheter” (se kap 14:2) som forumet skapar och försökt relatera dessa till verkligheten. Med dessa punkter kan man härmed hitta vissa likheter med andra former av gemenskaper som liknar Lunarstorm på vissa punkter. Jag kommer att föra en diskussion kring andra forum för anhöriga och titta på likheter och skillnader mellan dessa och de forum jag undersökt. Med utgångspunkt i punkt två kommer jag att föra fram aspekter av vad detta kan tänkas innebära. När det gäller punkt tre kommer jag att diskutera utifrån bilden av missbrukare som en stigmatiserad grupp, finns det en möjlighet att de studerade forumen kan motverka denna bild?

15:2 Anhörig forum

Det finns ett starkt inslag i diskussionerna inom drogforumen att vara ett sätt för anhöriga att diskutera och mötas. Jämför vi med exempelvis AL-Anon finns samma inslag av anonymitet som ligger till grund för att kunna mötas och dela med sig av sina erfarenheter, sitt hopp och förtvivlan. (al-anon.se). Inom ramen för diskussionsforum på Lunarstorm skapas en ännu högre grad av anonymitet, en kroppslös anonymitet, en gemenskap som du kan träda ur när som helst. En gemenskap där du kan välja grad av engagemang helt själv. Om detta leder till en större frihet att berätta mer kan vi inte veta. Inte heller om denna ytterligare anonymitet

tillför något. Jag kan bara gissa att det finns ett stort antal barn och ungdomar som lever i missbrukarfamiljer och som inte deltar i en anhörig grupp i verkligheten. För dessa kanske diskussionsforumen kan dels vara ett sätt att ”skriva av sig” och dels komma i kontakt med andra i samma situation. Forumen kan också vara en ingång till att söka hjälp i verkligheten, detta är en uppmaning som ibland ges inom forumen och det kanske kan var den ”spark i baken” man kan behöva.

15:3 Avskräckande exempel

Vad innebär det egentligen att det finns tillgång till ett så stort antal avskräckande exempel inom forumen som det faktiskt finns? Kanske bör man betrakta detta från två sidor. Dels har vi de människor som gör inläggen, för dem har det en betydelse. Sedan har vi också mottagarna av exemplen. Vad får det för betydelse för dem? Kanske fungerar exemplen precis som det tänkts man blir avskräckt och vill inte prova droger. Men vi måste också ta andra aspekter i åtanke. Vi kan inte utesluta att inte de kontakter som knyts leder till negativa identifikationer. Det finns ingen annan arena där vuxna före detta missbrukare och ungdomar möts i samma utsträckning och vi kan inte veta vad det för med sig. Visserligen är det i detta fall inom ramarna av forum mot droger och bör rimligtvis leda till något positivt. En ungdom som söker sig till ett forum mot droger har antagligen en utgångspunkt i att droger är dåligt vilket bör få konsekvenser i hur man tolkar innehållet i forumen.

15:4 Bilden av missbrukaren

Jag har tidigare framfört att de undersökta forumen skapar en bild av att det är normalt att ha problem med droger, men jag skulle också vilja hävda att det skapas en normaliserad bild av ”missbrukare”. Dels är diskursen väldigt förstående i sin natur, dels ger den också utrymme för människor med drog och alkoholproblem att formulera sin egen historia. I enkäterna framkom att dessa ungdomar använde sig av forumen för att sprida information om att droger är farligt genom att ge exempel från sina egna liv. Kan denna handling vara ett sätt att förlåta sig själv?

Den bas forumen vilar på är att de är alla skapade av före detta missbrukare. Det finns därför inget utrymme för att göra missbruk onormalt eller fult även om det är ett starkt önskat beteende. När det handlar om någon egentlig ändring av den stigmatiserande bilden av att vara missbrukare går den knappt att påvisa. Här handlar det om möten genom text. Bilden av ”missbrukare” har antagligen en stark visuell präglning och denna förändras inte i forum av

text. Möjligtvis skulle vi kunna kalla forumen en fristad från stigma, en plats där var och en skriver sin egen historia.

Kap 16 Reflektion

16:1 Förändrar Internet allt?

Det finns ingen direkt motsvarighet i verkligheten till något som överensstämmer med forumen på lunarstorm. Men kan man då säga att förutsättningarna för ämnena är brutalt förändrade? Turkle (1997) talar om att informationskulturen nu är basen för en grundläggande omprövning av den mänskliga kulturen. Riktigt så långt skulle jag inte vilja sträcka mig just i detta sammanhang. Visst förändrar Internet förutsättningarna något för interaktion, men samma de inslag som skapas kan vi också se i verkligheten bara inte lika sammanhopade och i lika stor utsträckning. Den största skillnaden jag sett från verkligheten är att grupper som traditionellt sätt inte möts, ”träffas” här men för den skull kan man nog inte tala om en omprövning av den mänskliga kulturen. Om dessa gruppers möte bara är isolerat till dessa forum ser vi ingen skillnad. Men de förutsättningar Internet skapar kommer vi förr eller senare att få integrera i vårt sätt att se på världen. Det är rimligt att anta att ungdomar och vuxna för den delen tar med sig något av Internet upplevelsen in i verkligheten. Jag talade i inledningen om att verklighet och Lunarstorm inte är två separata världar och visade på exemplet med hur katastrofen i Sydostasien blev ytterst tydlig på Lunarstorm. Här handlade det om vad man tog med sig in i communityn, frågan jag skulle vilja ställa är vad tar man med sig ut? Vad innebär egentligen alla de nya influenser man får i ”cyberspace”. Detta är något kommande forskning skulle kunna visa på och säkert i viss mån tidigare har visat på.

16:2 Det avancerade klotterplanket

Det finns en överhängande fara att betrakta detta nya medium som kontroversiellt och skapa liknande debatter som när Tv-n och filmen gjorde sitt inträdande i våra liv och agera med upprördhet och uppståndelse. Precis om Svenningson (1999) skulle jag vilja vända mig i mot det exotiska sätt att betrakta fenomenet på, det finns massor med ungdomar som redan varit medlemmar hela sin ungdomstid på lunarstorm. Det exotiska tänkandet kommer från en slags vuxen förförståelse. Ett exempel på detta är att jag i ett tidigt stadium i uppsatsarbetet skickade ett par frågor till en av ägarna till klubbarna där jag bland annat frågade om ”detta relativt nya medium skapade helt nya förutsättningar” i hans ögon? Svaret var: *Nja nytt är det ju inte för ungdomen, nytt är det ju för vuxna.*

(Mats klubbägare och diskusboss)

Ja det är ju klart, tänkte jag så är det ju, varför betrakta ett fenomen mer magiskt än vad det är. Vi talar ju om ett avancerat klotterplank. På klotterplanket sätts lappar upp, en del berättar om hur dom har det, andra vill fråga om råd. Man kan svara på lapparna, eller riva ner dem (faktiskt om de är drogliberala). Inte heller kan man vara riktigt säker på vem det är som skriver lapparna och vem som läser dem, en del är vuxna, en del är barn. Men det är kanske där tjusningen finns. Kanske tar du till dig något du läst eller så får du ut något av att bara se din egen text upphängd där. Men det är bara ett klotterplank dock ett avancerat sådant.

Källförteckning:

Al-anon, <http://www.al-anon.se/> (hämtat 2005-05-12)

Bell, Judith (2000) *Introduktion till forskningsmetodik* Lund: Studentlitteratur. Tredje upplagan

Bergström, Göran & Boréus Kristina (2000) *Textens mening och makt* Lund: Studentlitteratur

Brembeck, Helene (1996) *Postmodern barndom* i Brembeck, Helene & Johansson, Barbro (1996) (red) *Postmodern barndom* Göteborg: Etnologiska föreningen i Västsverige

Dunkel, Elsa (2005) *Vad är nätkultur?*

<http://www.natkultur.se/studiematerial/ElsaDunkels.pdf> hämtat 2005.03.25

Enochsson, Annbritt (2003) "Lunar gör det svåra lättare" publicerat i Utbilder- tidskrift för pedagogisk debatt nr3/4 2003 Karlstads universitet

Franzén Mats(2000) *I fråga om makt. Dikurser, resurser, kontext* i Goldberg, Ted (red) (2000) *Samhällsproblem* Lund: Studentlitteratur

Hartman, Jan (1998) *Vetenskapligt tänkande* Lund: Studentlitteratur

Hernvall, Patrik (2001) *Barns digitala rum* Stockholm: Stockholms universitet

Holm- Sörensen, Birgitte. R. Olesen, Birgitte (red) (2000) *Barn i en digital kultur.*

Köpenhamn: Gads forlag

Lunarstorm <http://www.lunarstorm.se/> information löpande insamlat under våren 2005

Mats Eriksson *Ägare av droginformation samt diskusboss.* Uppgifter via brevkontakt löpande under uppsatsen. Våren 2005

Sveningson, Malin., Mia, Lövenheim. Bergquist, Magnus (2003) *Att fånga nätet, kvalitativa metoder för internetforskning* Lund: Studentlitteratur

Svenningsson. Malin (1999) *Cybermöten* i Fägerborg, Eva & Westergren, Christina (red) *Mus och människa.*(1999) Stockholm: Nordiska museet

Tapscott, Don (1998) *Growing up digital* New York: McGraw-Hill

Turkle, Sherry (1997) *Leva.online* Stockholm: Nordstedts förlag

Winter- Jørgensen, Marianne & Phillips Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod* Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1 Enkätfrågor

1. Hur länge har du varit medlem på Lunarstorm?
2. När började du skriva om frågor anknutna till droger och alkohol?
3. Vad fick dig att börja med att skriva om det?
4. Kan du beskriva på vilket sätt du använder Lunarstorm när det gäller alkohol och droger? Beskriv om du till exempel använder det för att diskutera, dela med dig eller kanske trösta andra eller något helt annat kanske. Vilka forum brukar du använda dig av?
5. Vad kan man säga att du har fått ut av det? med andra ord, vad har det här diskussionsforumet inneburit för dig? Vad betyder det för dig?
6. Har det haft någon betydelse för dig att kunna dela med dig av dina erfarenheter av alkoholism eller droger?
7. Hur har det påverkat dig att få ta del av andras erfarenheter i sin tur?
8. Vad får du för intryck och känslor av att läsa andras inlägg och göra egna?
9. Vilken relation har du till de andra medlemmarna, är de dina kompisar, vet du vilka de är? Skapar du några personliga relationer med personer du träffar i de diskussionsforum där man talar om alkohol och droger? I så fall hur ser de här kontakterna ut? Mejar ni? Träffas ni i verkligheten etc?
10. Hur känns det att berätta personliga saker i ett så offentligt forum? Vad tänker du kring det?
11. Hur känns det när folk du inte känner berättar känsliga saker för dig?
12. Hur tänker du om andra på LS litar du på att människor inte ska utnyttja de känsliga uppgifterna du delar med dig av?
13. Om du hade möjlighet att få vara med i en diskussionsgrupp i verkligheten där ni skulle diskutera exakt samma saker, skulle du vilja vara med då?
14. Är det viktigt för dig att få diskutera dessa frågor?
15. Vad tycker du om att det finns så mycket vuxna på Lunarstorm som det faktiskt finns? Är det här något bra? Eller är det kanske dåligt? Förändrar det hur man pratar med varandra? Motivera!
16. Kan man diskutera saker här som man inte kan prata om i verkligheten? Får man lov att säga vad man vill?

